

Sygn. akt III KK 625/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **R. P.**

skazanego z art. 190 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,

w Izbie Karnej w dniu 30 stycznia 2023 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 30 czerwca 2022 r.,

sygn. akt II AKa 89/22, zmieniającego wyrok

Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 10 stycznia 2022 r.,

sygn. akt III K 6/21,

- 1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciąża skazanego kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od R. P. na rzecz oskarżycielek posiłkowych: M. K. i I. K. po 720 zł tytułem pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z wyboru w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

R. P. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 14 grudnia 2019 r. w S. groził za pośrednictwem wiadomości wysyłanych przez aplikację M. pobiciem i pozbawieniem życia K. N., przy czym groźby te wzbudziły w pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k.;

II. w dniu 15 grudnia 2019 r. w S. przy ul.[...] co najmniej kilkakrotnie uderzył K. K. nieustalonym narzędziem w głowę, w wyniku czego doznał on rozległej rany nad okiem prawym ze znacznym obrzękiem tkanek, rany głębokiej łuku prawego, złamania kości twarzoczaszki oczodołu prawego, krwawego wylewu do gałki ocznej prawej, drobnych ognisk wybroczynowych w prawym płacie czołowym, skroniowym i ciemieniowym z towarzyszącym obrzękiem mózgu, czym spowodował u K. K. ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci długotrwałej choroby realnie zagrażającej życiu w postaci ciężkiej niewydolności ośrodkowego układu nerwowego będącego wynikiem obrzęku mózgu i dalszych powikłań pod postacią ciężkiego odoskrzelowego zapalenia płuc w końcowej fazie, co doprowadziło do niewydolności oddechowej pokrzywdzonego, skutkującego jego zgonem w dniu 3 kwietnia 2020 r.,

tj. o czyn z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt III K 6/21, orzekł:

„1. Uznaje oskarżonego R. P. za winnego tego, że w dniu 14 grudnia 2019 r. w S. groził K. N. ze pośrednictwem aplikacji M. naruszeniem nietykalności cielesnej poprzez ogolenie jej głowy na łyso, a następnie w trakcie rozmowy głosowej przy użyciu ww. aplikacji prowadzonej z K. K. groził jej pobiciem i pozbawianiem życia, przy czym groźby te wzbudziły u K. N. uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, tj. o czyn z art. 190 § 1 kk i za to przestępstwo na podstawie art. 190 § 1 kk wymierza mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

2. Uznaje oskarżonego R. P. za winnego tego, że w dniu 15 grudnia 2019 r. w S. przy ul. [...] trzykrotnie uderzył K. K. zaciśniętą pięścią w

głowę wyprowadzając w nią trzy ciosy, w wyniku czego doznał on rozległej rany nad okiem prawym ze znacznym obrzękiem tkanek, rany głębokiej łuku prawego, złamania kości twarzoczaszki oczodołu prawego, krwawego wylewu do gałki ocznej prawej, drobnych ognisk wybroczynowych w prawym płacie czołowym, skroniowym i ciemieniowym z towarzyszącym obrzękiem mózgu, czym spowodował u K. K. ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci długotrwałej choroby realnie zagrażającej życiu w postaci ciężkiej niewydolności ośrodkowego układu nerwowego będącego wynikiem obrzęku mózgu i dalszych powikłań pod postacią ciężkiego odoskrzelowego zapalenia płuc w końcowej fazie, co doprowadziło do niewydolności oddechowej pokrzywdzonego, skutkującego jego zgonem w dniu 3 kwietnia 2020 r., tj. o czyn z art. 156 § 3 kk w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 kk i za to przestępstwo na podstawie art. 156 § 3 kk wymierza mu karę 8 (ośmiu) lat pozbawienia wolności;

3. Na podstawie art. 85 § 1 kk i art. 86 § 1 kk łączy wymierzone R. P. kary jednostkowe pozbawienia wolności i wymierza mu karę łączną 8 (ośmiu) lat pozbawienia wolności; (...).

Apelacje od tego wyroku wnieśli: obrońca R. P. oraz Prokurator Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże w S.

Obrońca R. P. zaskarżył wyrok w całości, zarzucając:

„I. obrazę prawa materialnego polegającą na uznaniu oskarżonego za winnego popełnienia czynu z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. podczas gdy zarzucany oskarżonemu czyn, opisany w pkt II części wstępnej wyroku, powinien być zakwalifikowany, jako występki z art. 156 § 2 k.k.;

II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść:

- poprzez przyjęcie, że oskarżony groził pobiciem i pozbawieniem życia K. N. w sytuacji, gdy właściwa, zgodna z art. 7 k.p.k., ocena materiału dowodowego nie pozwala na takie ustalenia;

III obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia tj. art. 5 § 2 k.p.k. i 7 k.p.k. poprzez rozstrzyganie zachodzących w sprawie wątpliwość, na niekorzyść oskarżonego i dokonanie oceny dowodów w sposób dowolny.”

Ponadto zarzucił:

„IV. rażąco niewspółmierność - w sensie surowości – orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności w rozmiarze 8 lat.”

W konkluzji obrońca wniósł o zmianę wskazanego wyroku w całości poprzez:

1. uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego czynu opisanego w pkt I części wstępnej wyroku;
- 2 zakwalifikowanie czynu opisanego w pkt II części wstępnej wyroku jako występkę z art. 156 § 2 k.k. i wymierzenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania,
ewentualnie
3. znaczne obniżenie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności do granic dolnego, ustawowego zagrożenia,
lub
4. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Prokurator zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji m.in. w części dotyczącej orzeczenia o karze co do R. P. na niekorzyść oskarżonego. Zarzucił „rażącą niewspółmierność (...) kary 8 lat pozbawienia wolności za czyn z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. oraz kary łącznej 8 lat pozbawienia wolności, podczas gdy całokształt okoliczności przedmiotowych i podmiotowych przypisanych oskarżonemu czynów, w szczególności, działanie z błahego powodu i z niskich pobudek, poczucie bezkarności, prowadzi do wniosku, że wymierzenie oskarżonemu powyższej kary nie uwzględnia wysokiego stopnia zawinienia i bardzo wysokiej społecznej szkodliwości czynu, celów zapobiegawczych i wychowawczych, które ma osiągnąć w stosunku do oskarżonego, a także potrzeb w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.”

Przy tak sformułowanym zarzucie prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wymierzenie oskarżonemu R. P. za czyn z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. na podstawie art. 156 § 3 k.k. kary 15 lat pozbawienia wolności, a na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączenie orzeczonych wobec oskarżonego kar jednostkowych pozbawienia wolności i wymierzenie mu kary łącznej 15 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 30 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKa 89/22, orzekł:

„I. zmienia zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonego R. P. w ten sposób, że:

- 1) uchyla rozstrzygnięcie o karze łącznej,
- 2) karę wymierzoną R. P. w punkcie 2. jego części dyspozytywnej obniża do 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności, a na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. w wersji obowiązującej do dnia 23 czerwca 2020 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzeka nową karę łączną 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności,

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy, (...)”.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca R. P., zaskarżając go w całości. Zarzucił on rażące i mający istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. poprzez bezzasadne utrzymanie błędnej kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego w pkt 2. części dyspozytywnej wyroku.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedziach na kasację prokurator oraz pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych wnieśli o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza okoliczności sprawy oraz treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku dają podstawę do stanowczego stwierdzenia, że Sąd odwoławczy uzasadnił swoje rozstrzygnięcie w sposób odpowiadający wymaganiom ustawy, rzeczowo i konkretnie wskazał racje uznania zarzutów i wniosków apelacji za niezasadne. Uczynił to zgodnie z wymogami art. 457 § 3 k.p.k., także wobec zarzutów sformułowanych przez obrońcę R. P. (s. 3 - 10 uzasadnienia).

Zarzut kasacyjny stanowi natomiast powielenie pierwszego zarzutu apelacyjnego obrońcy. Takie postąpienie stanowiło niedopuszczalne w skardze kasacyjnej zmierzanie do powtórnego, „dublującego” kontrolę apelacyjną, rozpoznania zarzutu stawianego w istocie orzeczeniu Sądu pierwszej instancji. Autorowi kasacji wyraźnie umknęło, że w polskim systemie prawnym postępowanie karne ma charakter dwuinstancyjny, a kasacja jest nadzwyczajnym środkiem

zaskarżenia i stąd możliwość jej skutecznego wniesienia jest znacząco ograniczona. W postępowaniu kasacyjnym nie podlega analizie zasadność ustaleń faktycznych i z tego powodu niedopuszczalny jest w jego ramach zarzut określony w art. 438 pkt 3 k.p.k., choćby dla pozoru został nazwany zarzutem obrazy prawa.

Jak słusznie zaznaczył w odpowiedzi na kasację prokurator, sformułowany w kasacji zarzut wskazujący na obrazę prawa materialnego - art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. – ewidentnie odnosi się jedynie do ustaleń faktycznych. Nie dotyczy bowiem warstwy normatywnej. Nie wykazuje też błędu w zakresie subsumcji lub wykładni wskazanych przepisów. Podważa natomiast tylko ustalenia faktyczne podnosząc, że R. P. nie popełnił czynu z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k., ponieważ okoliczności czynu świadczą o braku umyślności po stronie skazanego. Argumentuje m.in.: „Przede wszystkim zachowanie po zdarzeniu w żaden sposób nie wpływa na ocenę zamiaru skazanego przed tym zdarzeniem tj. konfrontacją z pokrzywdzonym. Ponadto, jak wynika z materiału dowodowego, skazany nie widział pokrzywdzonego jak on leżał, lecz jedynie jak siedział oraz nie zaobserwował żadnych sygnałów, że potrzebna jest mu pomoc medyczna. Zdarzenie było bardzo dynamiczne i trwało bardzo krótko. Niezwłocznie po osunięciu się pokrzywdzonego na ziemię (kiedy siedział) R. P. zadzwonił po kolegę pokrzywdzonego, żeby go zabrał. Nie miał żadnej świadomości wywołanych u K. K. ciężkich obrażeń.

O braku umyślności w zachowaniu R. P. świadczą następujące fakty: inicjatywa pojedynku pięściarskiego pochodząca od pokrzywdzonego, podobne warunki fizyczne skazanego i pokrzywdzonego, brak doświadczenia R. P. w pojedynkach pięściarskich, brak znajomości sztuk walki, a nade wszystko to, że pokrzywdzony na miejscu zdarzenia pierwszy usiłował zaatakować i zadać skazanemu cios (kopnięcie nogą), do którego nie doszło bo skazany zrobił unik. Z powyższego wynika, że R. P. nie miał zamiaru spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pokrzywdzonego, a doszło do tego jedynie na skutek niezachowania należytej ostrożności mimo przewidywania możliwości spowodowania takiego skutku lub obiektywnej możliwości takiego przewidywania.

Twierdzenie, że skazany działał umyślnie, bo zadał trzy ciosy z bardzo dużą siłą w głowę jest nieuprawnione, gdyż jak wynika z materiału dowodowego,

faktycznie skazany przyznaje, że mógł wyprowadzić trzy ciosy, ale nie ustalono, czy faktycznie były to ciosy trafione w głowę. Biegły wydający opinię nie wykluczył, że obrażenia u pokrzywdzonego mogło spowodować jedno uderzenie. Doświadczenie życiowe wskazuje, że zazwyczaj skutkiem takich „pojedyneków” są obrażenia lekkie lub ewentualnie średnie.”

Autor kasacji żąda więc swoistej kontynuacji postępowania instancyjnego oraz przeforsowania własnych ocen materiału dowodowego i własnych wniosków z tych ocen płynących, a przez to rozpoznania niedopuszczalnego w postępowaniu kasacyjnym - w istocie zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych.

Wobec tego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 535 § 3 k.p.k., oddalił kasację jako bezzasadną i to w stopniu oczywistym.

O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne orzeczono według art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

Sąd Najwyższy uwzględnił też wniosek pełnomocnika M. K. oraz I. K. w zakresie, w jakim wносиła ona o zasądzenie od skazanego na rzecz oskarżycielek posiłkowych kosztów pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Z uwagi na brak określenia w przepisie stawki wynagrodzenia za sporządzenie tzw. „odpowiedzi na kasację” Sąd Najwyższy, respektując brzmienie § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800) w myśl, którego wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju, uznał, że zastosowanie znajdzie tu przepis § 11 ust. 4 pkt 2 ww. rozporządzenia, określający stawki minimalne przewidziane dla czynności m.in. sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji.